

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертацію Долгих Ярослава Вікторовича
«Підготовка майбутнього фахівця музичного мистецтва до
соціокультурної діяльності в процесі фахової підготовки»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки**

У рецензованому дисертаційному дослідженні набули теоретичного осмислення та практичного впровадження нові орієнтири підготовки майбутнього фахівця музичного мистецтва у закладах фахової академічної музичної освіти України.

Сучасне суспільство характеризується поступовою консолідацією освітніх та мистецьких процесів. Виникає необхідність наукового обґрунтування взаємозв'язку професійної підготовки майбутніх фахівців музичної освіти та їх діяльності у соціокультурному просторі, оскільки вони є не тільки носіями фахових компетентностей, а й вступають в широкую взаємодію з соціальним середовищем засвоюючи і транслуючи соціокультурні норми і цінності.

В дисертації запропоновано теоретико-методологічні основи підготовки майбутнього фахівця музичного мистецтва до соціокультурної діяльності, де обґрунтовано багатоплановість поглядів на сучасне соціокультурне середовище та місце музичного мистецтва в ньому. Автор звертає увагу на необхідність в ґрунтовному теоретичному осмисленні та практичному провадженні спрямованих на сучасну соціокультурну ситуацію орієнтирів підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва. Очевидним є прагнення автора відновити дисертаційним дослідженням зв'язок між соціокультурним середовищем та фаховою академічною музичною освітою. Таким чином, Ярославом Вікторовичем була теоретично обґрунтована та експериментально перевірена структурно-функціональну модель підготовки фахівця-музиканта до соціокультурної діяльності, та відповідно до неї визначено організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього фахівця музичного мистецтва до соціокультурної діяльності. Подальшого

розвитку набули в дослідженні і соціологічна природа музичної освіти, застосування теорії соціокультурної діяльності на міждисциплінарному рівні, вивчення музичної освіти та практики крізь призму теорії музичної самоідентифікації, концепції плюралізму еліт, прaksiальної концепції музичної творчості на навчання, концепції інтонаційного образу світу, вивчення принципів професійної підготовки фахівців-музикантів. Все вище зазначене підкріплює наукову новизну рецензованого дисертаційного дослідження.

Практичне значення проведеного автором дослідження полягає у можливості використання змісту і результатів роботи для подальших наукових розвідок в площині пошуку та осмислення шляхів оптимізації процесу підготовки майбутніх фахівців сфери академічної музики, при розробці освітніх програм, навчальних планів, робочих навчальних програм, а також при укладанні спецкурсів для закладів передвищої та вищої музичної освіти. Теоретико-практичні положення дисертації можуть також бути реалізовані в навчальних курсах з педагогіки та методики в музичних коледжах, мистецьких факультетах університетів, музичних академіях. Аналіз тексту дисертаційного дослідження переконливо засвідчує, що зміст, основні положення викладено логічно й послідовно, і оформлено згідно чинних вимог, що висуваються до таких робіт. Долгих Я. В. належним чином сформулював мету, завдання, об'єкт, предмет, масив методів дослідження, що забезпечило процес виокремлення та визначення найбільш оптимальних підходів до організації та здійснення наукового пошуку.

У дисертаційній роботі вдало поєднуються поданий зміст теоретичного та результати практичного блоків з метою досягнення покладеної мети дослідження. Науковий матеріал систематизований і сконцентрований у трьох відповідних розділах дисертації, що дозволило її авторів обґрунтовано і різнобічно розкрити проблему підготовки майбутнього фахівця музичного мистецтва до соціокультурної діяльності в процесі фахової підготовки.

Перший розділ дисертації складається з трьох підрозділів, де різнопланово розглядається та аналізується фахова музична академічна освіта як інститут, окреслюється сучасна соціокультурна ситуація як контекст фахової академічної музичної освіти та професійної діяльності музикантів, обґрунтовуються теоретичні основи підготовки майбутнього фахівця музичного мистецтва до соціокультурної діяльності.

В другому розділі дослідження запропоновано і проаналізовано структурно-функціональну модель підготовки майбутнього фахівця музичного мистецтва до соціокультурної діяльності в процесі фахової підготовки, відповідно до якої автором визначено і обґрунтовано відповідні організаційно-педагогічні умови: мотивація здобувачів освіти шляхом сприяння формуванню музичної ідентичності, розвиток критичного мислення як когнітивного ідентифікатора сучасної музичної еліти, організація навчального процесу за принципами прaksiальної концепції музичної освіти.

Третій розділ містить дослідно-експериментальну перевірку організаційно-педагогічних умов формування підготовки майбутнього фахівця музичного мистецтва до соціокультурної діяльності. Подані результати дослідно-експериментальної роботи, що проходила у визначений період в різних закладах освіти, засвідчили про ефективність запропонованих організаційно-педагогічних умов. Ярослав Вікторович здійснив належну інтерпретацію результатів дослідження, де вказується на якісну та кількісну відмінність між експериментальною та контрольною групами за параметрами сформованості компонентів готовності до соціокультурної діяльності.

Наукові теоретико-методологічні положення, узагальнення представлені в дисертаційному дослідженні є обґрунтованими, використані положення психолого-педагогічних, соціологічних концепцій та підходів раціонально пов'язані між собою, а практичні аспекти і результати є експериментально перевіреними. Експериментальна частина

характеризується достатньою репрезентативною вибіркою, чітко визначені та проаналізовані організаційно-педагогічні умови в структурно-функціональній моделі підготовки майбутнього фахівця музичного мистецтва до соціокультурної діяльності в процесі фахової підготовки.

Аналізуючи повноту висвітлення наукових результатів дисертації Долгих Я. В. в наукових публікаціях, констатую, що кількість публікацій наукових результатів дослідження здобувача за темою дисертації відповідає «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Результати представлено в дослідженні наукового доробку є цілісними та обґрунтованими. Використані автором ідеї, твердження, результати досліджень і матеріалів інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Проведено огляд значної кількості сучасних зарубіжних і вітчизняних наукових джерел з проблематики дослідження та представлено критичне осмислення теоретико-практичних позицій. Вибудована автором методологічна основа та використані методи відповідають поставленій меті і завданням дослідження.

Втім, слід зауважити і про наявність дискусійних положень дисертаційної роботи Долгих Я. В.:

1. Є необхідність привести у відповідність поданий термінологічний апарат до теми дослідження. Так, наприклад, в тексті дисертації спостерігається неповна впорядкованість у вживанні понять «готовність фахівця» і «підготовка фахівця», до яких автор звертається як парадигматично, так і в одному контексті. Автору слід надати додаткові аргументи на підтримку його позиції щодо вживання цих взаємопов'язаних термінів, адже вони не є тотожними.

2. Вимагають уточнення висновки до першого розділу дисертаційного дослідження, де варто було б чіткіше розмежувати і представити

узагальнення теоретико-методологічних підходів до розгляду об'єкта дослідження.

3. В розділі 1.2. розкрито сучасну соціокультурну ситуацію як контекст фахової академічної музичної освіти та професійної діяльності музикантів спираючись здебільшого на розвиток елементів музичного мистецтва. Однак, дисертація була б вагомішою за умови глибшого розгляду широкого плану кореляції сучасної соціокультурної ситуації та проблем професійної підготовки фахівців музичного мистецтва.

4. Заголовок розділу 2.2. «Мотивація здобувачів освіти шляхом сприяння формуванню музичної ідентичності» пропонується змінити на, наприклад, «Посилення мотивації здобувачів освіти шляхом сприяння формуванню музичної ідентичності» для того, щоб наголосити на процесуальності обґрунтованої організаційно-педагогічної умови, а в змістовому наповненні було б цікаво ознайомитись з конкретним переліком спеціально організованих видів освітньої діяльності, що стимулюють розвиток мотиваційного компонента.

5. У завданнях дослідження автором заявлено розробити методику реалізації педагогічних умов підготовки майбутнього фахівця музичного мистецтва до соціокультурної діяльності та експериментально перевірити їх дієвість. Було б доречно окремими абзацами у третьому розділі представити особливості та аргументацію використання авторських методик діагностики сформованості компонентів готовності майбутнього фахівця музичного мистецтва до соціокультурної діяльності (авторські опитування, тести, тощо), які подані у додатках до дисертації. Було б також важливим підкреслити у чому полягав авторський внесок у адаптації існуючих методик та аргументації доцільності використання методик інших авторів.

Проте висловлені зауваження і побажання мають рекомендаційний характер і не знижують загальної позитивної оцінки проведеного дисертаційного дослідження.

Вважаю, що дисертаційне дослідження Долгих Ярослава Вікторовича на тему «Підготовка майбутнього фахівця музичного мистецтва до соціокультурної діяльності в процесі фахової підготовки» є самостійним, консистентним і завершеним дослідженням, в якому чітко сформульована наукова проблема, розкрита її актуальність, авторські інтерпретації та методологічні рішення носять практичне значення, а висновки виважені та обґрунтовані. Дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, і може бути розглянута у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

Рецензент

кандидат педагогічних наук, доцент,

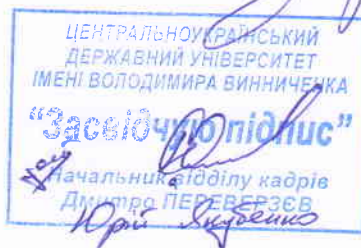
доцент кафедри педагогіки

та спеціальної освіти

Центральноукраїнського

державного університету

імені Володимира Винниченка

Р.О. Ляшенко